M. POIARES MADURO
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2004. december 2. [1]

1. A College van het Beroep voor het bedrijfsleven (kereskedelmi és ipari közigazgatási bíróság) (Hollandia) által előzetes döntéshozatalra utalt jelen kérdés előzményei A. Tempelman és a Van Schaijk házaspár által a Directeur van de Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (élőállat és húsellenőrzési állami hatóság igazgatója) ellen indított fellebbezési eljárások. Mindkét ügy a 2001-ben kitört ragadós száj- és körömfájás (RSZK) következményeként született, és a megelőzési célú levágást előíró holland intézkedéseket érinti. A kérdést előterjesztő bíróság nem bizonyos benne, hogy az alapeljárásban megtámadott intézkedéseket a közösségi joggal összhangban hozták-e meg, és a járvány felszámolására irányuló azon tagállami intézkedések meghozatalára vonatkozó mérlegelési jogkörről tesz fel kérdéseket, amelyek túllépik a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésre irányuló közösségi intézkedések bevezetéséről szóló, 1985. november 18-i 85/511/EGK tanácsi irányelvben kifejezetten meghatározott intézkedéseket. [2]

I — Közösségi jogi háttér

2. A szóban forgó ügyekre vonatkozó közösségi jog az adott időszakban a következő jogi aktusokból állt: az 1990. június 26-i 90/425/EGK tanácsi irányelv [3], az 1990. június 26-i 90/423/EGK tanácsi irányelvvel [4] módosított 85/511 irányelv, valamint a hollandiai ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésre és e betegségtől való mentesítésre a 85/511/EGK irányelv 13. cikke alkalmazásában vonatkozó feltételek megállapításáról szóló, 2001. március 27-i 2001/246/EGK bizottsági határozat [5].

1 — Eredeti nyelv: portugál.

2 — HL 1985. L 315., 11. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 6. kötet, 265. o., a továbbiakban: 85/511 irányelv. Ezt az irányelvet a 2003. szeptember 29-i 2003/85/EK irányelv (HL 2003. L 306., 1. o. magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 41. kötet, 5. o.) hatályon kívül helyezte.

3 — Az egyes élő állatok és állati termékek Közösségen belüli kereskedelmében a belső piac megvalósításának céljával alkalmazandó állategészségügyi és tenyésztéstechnikai ellenőrzésekről szóló, 1990. június 26-i 90/425/EGK tanácsi irányelv (HL 1990. L 224., 29. o., magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 10. kötet, 138. o.; a továbbiakban: 90/425 irányelv).

4 — A 85/511/EGK irányelv, a szarvasmarhafélék és sertések Közösségen belüli kereskedelmét befolyásoló állategészségügyi problémákról szóló 64/432/EGK irányelv, valamint a szarvasmarhafélék, a sertés, továbbá a friss hús vagy a húsipari termékek harmadik országokból történő behozatala kapcsán felmerülő egészségügyi, valamint állatorvosi vizsgálattal kapcsolatos problémákról szóló 72/462/EGK irányelv módosításáról szóló, 1990. június 26-i 90/423/EGK tanácsi irányelv (HL 1990. L 224., 13. o., magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 10. kötet, 122. o.; a továbbiakban: 90/423 irányelv).

5 — HL 2001. L 88., 21. o. A 2001. április 5-i 2001/279/EK bizottsági határozat módosította (HL 2001. L 96., 19. o.).

3. A 90/425 irányelv 10. cikkének a szóban forgó, előzetes döntéshozatalra utalt kérdésre vonatkozó rendelkezései szerint:

„(1) A tagállamok haladéktalanul jelentik a Bizottságnak és a többi tagállamnak a 82/894/EGK irányelvben felsorolt betegségeken felül minden egyéb zoonózis vagy betegség jelentkezését, illetve bármely egyéb okot, ami jelentős állategészségügyi vagy közegészségügyi veszélyt jelenthet.

A feladó tagállam haladéktalanul életbe lépteti a közösségi szabályozás által előírt ellenőrzési és óvintézkedéseket, különös tekintettel az e rendelkezésekben meghatározott pufferzónákra, vagy más megfelelő intézkedéseket alkalmaz.

A rendeltetési hely szerinti és a tranzittagállamok, amelyek az 5. cikkben leírt ellenőrzések folyamán megállapították valamely, az első albekezdésben említett betegség vagy egyéb ok jelenlétét, szükség esetén érvényesíthetik a közösségi szabályozás által meghatározott óvintézkedéseket, beleértve az állatok karanténba helyezését.

A (4) bekezdés alapján meghozott intézkedésekig a rendeltetési hely szerinti tagállam, jelentős állategészségügyi vagy közegészségügyi kockázat esetén, ideiglenes védőintézkedéseket léptethet életbe az érintett gazdaságok, központok vagy szervezetek tekintetében, illetve járványos állatbetegségek esetén a közösségi rendelkezésekben meghatározott pufferzónával kapcsolatban.

A tagállamok által megtett intézkedésekről haladéktalanul értesítik a Bizottságot és a többi tagállamot.

(...)

(4) A Bizottság a lehető leghamarabb felülvizsgálatra bocsát minden esetet az Állategészségügyi Állandó Bizottságban. Az 1. cikkben felsorolt állatok és termékek, valamint ha a helyzet úgy kívánja, az azon állatokból származó termékek tekintetében a 17. cikkben meghatározott eljárásnak megfelelően meghozzák a szükséges intézkedéseket. A Bizottság megvizsgálja a helyzetet, és ugyanezen eljárással a kialakult helyzettől függően módosítja vagy felfüggeszti a hozott döntéseket."

4. A 90/423 irányelvvel módosított 85/511 irányelv 1., 2., 4., 5. és 13. cikke értelmében:

„1. cikk

Ez az irányelv a száj- és körömfájás fertőzés megjelenésekor — a vírus típusától függetlenül — alkalmazandó közösségi ellenőrző intézkedéseket határozza meg.

2. cikk

Ezen irányelv alkalmazásában (...) az alábbi meghatározásokat kell alkalmazni:

(...)

c) „fertőzött állat": a ragadós száj- és körömfájás iránt fogékony állatfaj azon egyede,

— amiben a ragadós száj- és körömfájásra jellemző klinikai tüneteket vagy kórbonctani elváltozásokat állapítottak meg,

vagy

— amiben a ragadós száj- és körömfájást laboratóriumi vizsgálat alapján hivatalosan megállapították;

d) „a fertőzöttségre gyanús állat": a ragadós száj- és körömfájás iránt fogékony állatfaj azon egyede, amelyen olyan klinikai tünetek vagy kórbonctani elváltozások találhatók, amelyek a ragadós száj- és körömfájás alapos gyanúját vetik fel;

e) „kontaminációra gyanús állat": a ragadós száj- és körömfájás iránt fogékony állatfaj azon egyede, amely az összegyűjtött járványtani adatok alapján a ragadós száj- és körömfájás vírusával közvetlenül vagy közvetetten érintkezhetett.

4. cikk

(1) A tagállamok biztosítják, hogy ha valamely gazdaságban egy vagy több állat ragadós száj- és körömfájás fertőzésre, fertőzöttségre vagy kontaminációra gyanús, haladéktalanul hatósági vizsgálatot indítanak a fertőzés

gyanújának megerősítésére vagy kizárására, különös figyelemmel arra, hogy a hatósági állatorvos levegye, illetve levetesse a laboratóriumi vizsgálatokhoz szükséges mintákat.

A fertőzés gyanújáról szóló bejelentést követően az illetékes hatóság hatósági megfigyelés alá helyezi a gazdaságot, különös figyelemmel az alábbiak elrendelésére:

— a fertőzésre fogékony állatfaj egyedeit kategóriánként meg kell számlálni, és minden kategóriában nyilvántartásba kell venni a már elhullott, fertőzött, fertőzöttségre vagy kontaminációra gyanús állatok számát; a fertőzés gyanújának fennállása alatt született vagy elhullott állatokat nyilvántartásba kell venni annak érdekében, hogy a nyilvántartás megfeleljen a valós napi helyzetnek; a nyilvántartás adatait kérésre be kell mutatni, és minden látogatás alkalmával sor kerülhet azok ellenőrzésére;

— a fertőzésre fogékony állatfaj valamennyi egyedét azok eredeti istállójában vagy más alkalmas helyen, elkülönítve kell tartani a gazdaságban;

— a fertőzésre fogékony állatfaj egyedei nem vihetők be az érintett gazdaságba, és nem vihetők ki onnan;

— más állatfajba tartozó állat kizárólag az illetékes hatóság engedélyével vihető be a gazdaságba, vagy vihető ki onnan;

— az illetékes hatóság engedélye nélkül tilos kivinni a gazdaságból a fertőzésre fogékony fajba tartozó állat húsát vagy hasított testét, állati takarmányt, eszközöket, tárgyakat vagy a ragadós száj- és körömfájás kórokozójának átvitelére alkalmas egyéb olyan anyagokat, mint például a gyapjú, hulladék vagy kiselejtezett anyag;

(...)

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott intézkedéseket az illetékes hatóság kiterjesztheti a szomszédos gazdaságokra, ha fekvésük, kialakításuk vagy a fertőzésre gyanús gazdaság állataival való érintkezés következtében fennáll a fertőzés veszélye.

5. cikk

Amint beigazolódik, hogy a gazdaságban egy vagy több, a 2. cikk c) pontjában meg-

határozott állat található, az illetékes hatóság bevezeti az alábbi intézkedéseket:

(1) a hatósági állatorvos leveszi vagy leveteti az I. mellékletben említett laboratóriumi vizsgálatokhoz szükséges megfelelő mintákat, amennyiben az említett mintavételekre és vizsgálatokra a gyanú fennállásának ideje alatt nem került sor a 4. cikk (1) bekezdésének első albekezdésével összhangban;

(2) a 4. cikk (1) bekezdésében felsorolt intézkedéseken túl haladéktalanul meg kell tenni az alábbi intézkedéseket:

— a gazdaságban található, a fertőzésre fogékony állatfaj valamennyi egyedét hatósági felügyelet mellett a helyszínen le kell ölni olyan módon, ami kizárja a ragadós száj- és körömfájás vírusa továbbterjedésének mindennemű kockázatát;

— leölésüket követően a fent említett állatok tetemét hatósági felügyelet mellett meg kell semmisíteni olyan módon, ami kizárja a ragadós száj- és körömfájás vírusa továbbterjedésének mindennemű kockázatát;

(...)

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott intézkedéseket az illetékes hatóság kiterjesztheti a szomszédos gazdaságokra, ha fekvésük, kialakításuk vagy a gazdaság — ahol a betegséget észlelték — állataival való érintkezés következtében fennáll a fertőzés veszélye.

(...)

13. cikk

(1) A tagállamok biztosítják, hogy:

— a száj- és körömfájás elleni vakcinák használata tilos,

(...)

(3) Az (1) bekezdésnek a száj- és körömfájás elleni vakcina használatára vonatkozó előírásai ellenére, amikor a betegséget megállapították és az széles körű elterjedéssel fenyeget, az állatok teljes immunitását biztosító technikai eljárásokkal történő sürgősségi vakci-

názás bevezetéséről döntés hozható. Ez esetben a bevezetésre kerülő intézkedések magukban foglalják:

— annak a területnek a földrajzi kiterjedését, amelyben a sürgősségi vakcinázás alkalmazandó,

— a vakcinázandó állatok fajait és korát,

— a vakcinázás időtartamát,

— a vakcinázott állatok és termékeik különleges zárlatát,

— a vakcinázott állatok különleges megjelölését és nyilvántartásba vételét,

— a vészhelyzethez kapcsolódó egyéb kérdéseket.

A sürgősségi vakcinázás bevezetésével kapcsolatos döntést a Bizottság hozza az érintett tagállammal együttműködve, a 16. cikkben meghatározott eljárással összhangban. A döntés során különös figyelmet fordítanak az állatállomány sűrűségére bizonyos régiókban, és a különleges fajták védelmének szükségességére.

Azonban az első albekezdéstől eltérve, a járványkitörés körüli területen a sürgősségi vakcinázás bevezetéséről szóló döntést az érintett tagállam is meghozhatja, a Bizottság értesítését követően, feltéve hogy ez az alapvető közösségi érdekeket nem veszélyezteti. A döntést az Állat-egészségügyi Állandó Bizottság — a 16. cikkben meghatározott eljárással összhangban — azonnal felülvizsgálja."

5. A 90/425 irányelv 10. cikke és a 85/511 irányelv 13. cikke alapján elfogadott 2001/246/EK bizottsági határozat 1. és 2. cikke a következőket állapítja meg:

„1. cikk

E határozat alkalmazásában az alábbi meghatározások alkalmazandók:

1. „Állatok megelőző jellegű leölése": a 85/511/EGK irányelv 4. vagy 5. cikkének

megfelelő korlátozás alá eső gazdaságok egy bizonyos sugarú körzetén belül található gazdaságok betegségre fogékony állatainak leölése.

Az állatok megelőző jellegű leölése a fertőzött területeken a betegségre fogékony fajokba tartozó állatok számának sürgős csökkentését célozza.

2. „Járványelfojtó (szuppresszív) vakcinázás" alatt a betegségre fogékony állatok rendkívüli védőoltása értendő valamely körülírt területen található meghatározott gazdaságokban, amit kizárólag az (1) bekezdésben meghatározott megelőző jellegű leöléssel összefüggésben hajtanak végre.

A járványelfojtó vakcinázás a cirkuláló vírusok számának gyors csökkentését és a vírusnak a vakcinázási övezet határain kívülre terjedése jelentette kockázat csökkentését szolgálja úgy, hogy közben a megelőző jellegű leölések nem szenvednek késedelmet.

A vakcinázást csak akkor végzik el, ha legalább az alább felsorolt okok egyike miatt előre láthatóan hosszabb időre akkora késedelmet szenved a betegségre fogékony fajokba tartozó állatok megelőző jellegű leölése, amely időtartam nagy valószínűséggel meghaladja a vírus továbbterjedésének immunizálással történő hatékony csökkentését:

— korlátozó tényezők a betegségre fogékony fajokba tartozó állatok a 93/119/EGK tanácsi irányelvnek megfelelő leölése végrehajtását tekintve,

— korlátozó tényezők a leölt állatok 85/511/EGK irányelv 5. cikke (2) bekezdése második francia bekezdésének megfelelő megsemmisítéséhez rendelkezésre álló kapacitást tekintve.

2. cikk

(1) A 85/511/EGK irányelv és különösen annak 4., 5. és 9. cikke sérelme nélkül Hollandia a mellékletben felsorolt feltételek mellett járványelfojtó vakcinázás alkalmazása mellett határozhat.

(2) Az (1) bekezdésben említett intézkedések bevezetése előtt Hollandia gondoskodik arról, hogy a tagállamok és a Bizottság hivatalos tájékoztatást kapjanak a vakcinázási övezet földrajzi és közigazgatási határairól, az

érintett gazdaságok számáról, a vakcinázások kezdetének és befejezésének időpontjáról, valamint az intézkedés indokáról.

Ezt követően Hollandia az első albekezdés szerint átadott információkat indokolatlan késedelem nélkül kiegészíti a vakcinázott állatok leölésével kapcsolatos adatokkal, különös tekintettel a leölt állatok és az érintett gazdaságok számára, az állatok leölésének befejezési időpontjára, valamint az érintett területeken alkalmazott korlátozó intézkedések megváltoztatására."

II — A tényállás és az előzetes döntéshozatalra utalás

6. A Van Schaijk házaspár bio-állatgazdaságot működtetett Ravensteinben. Az RVV 2001. március 26-i határozatával — egy nappal azelőtt, hogy a Bizottság elfogadta a 2001/246 határozatot — értesítette őket, hogy a gazdaságukban található valamennyi párosujjú patás állat ragadós száj- és körömfájásra gyanúsnak tekintendő, és ezért le kell őket vágni, mivel egy Van Schaijkéktól kevesebb mint egy kilométerre (772 méterre) fekvő gazdaságban egy vagy több, ragadós száj- és körömfájással súlyosan fertőzött állatot találtak. Március 27-én a Van Schaijk házaspár kifogásolta az RVV határozatát. Ugyanezen a napon kelt levelükkel a határozat végrehajtásának felfüggesztését kérték a College van Beroep voor het Bedrijfsleventől. A kérelmet a 2001. március 28-i ítélettel elutasították, és a Van Schaijk házaspár párosujjú patás állatait levágták.[6] Az RVV 2001. november 15-i határozatában megállapította, hogy a Van Schaijk házaspárnak a 2001. március 26-i határozat ellen előterjesztett kifogása alaptalan. A Van Schaijk házaspár ezért fellebbezett a College van Beroep voor het Bedrijfslevennél.

7. A. Tempelman angórakecskéket tartott Venumban, egy Oene melletti faluban. 2001. április 3-án a mezőgazdasági, környezetgazdálkodási és halászati miniszter úgy határozott, hogy az Oene régióban található valamennyi párosujjú patás állatot vakcinázni kell, majd le kell vágni. Miután angórakecskéiről tudomást szerzett, az RVV 2001. május 23-án értesítette A. Tempelmant, hogy kecskéi ragadós száj- és körömfájásra gyanúsnak tekintendők, mivel nem messze tőlük fertőzéses esetekre bukkantak. Az angórakecskéket még aznap levágták. A. Tempelman kifogást terjesztett elő az RVV határozata ellen. Az RVV 2001. november 15-i határozatában megállapította, hogy A. Tempelmannak a határozat ellen előterjesztett kifogása alaptalan. A. Tempelman megfellebbezte a határozatot a College van Beroep voor het Bedrijfsleven előtt.

6 — Néhány héttel később a levágás előtt vett vérminták laboratóriumi elemzéséből kiderült, hogy sem az adott gazdaságban, sem annak 1 kilométeres körzetében nem volt jelen a ragadós száj- és körömfájás vírusa.

8. A College van Beroep 2003. január 7-én hozott végzésével megállapította, hogy alaptalanok az A. Tempelman fellebbezésében meg-jelölt indokok, amennyiben azok a nemzeti jogra támaszkodnak. A Van Schaijk házaspár és az RVV közötti eljárásban ugyanazon a napon hozott végzésében ugyanerre a következtetésre jutott: a vonatkozó nemzeti jogszabályok elegendő jogalapot teremtenek az RVV 2001. március 26-i, a Van Schaijk házaspár állatainak levágását elrendelő határozatára. A College van Beroep azonban úgy ítélte meg, hogy állást kell foglalni abban a kérdésben, hogy a megtámadott határozatok összeegyeztethetőek-e a közösségi joggal.

9. A College van Beroep a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1) Felhatalmazza-e a közösségi jog a tagállamokat a ragadós száj- és körömfájás vírusával történt fertőzésre vagy kontaminációra gyanús állatok levágásáról való döntésre?

2) Megengedi-e a 90/423/EGK irányelvvel módosított 85/511/EGK irányelv a tagállamoknak, hogy kiegészítő intézkedéseket tegyenek (vagy rendeljenek el) a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésre?

3) Milyen korlátokat állapít meg a közösségi jog a tagállamok számára a 90/423/EGK irányelvvel módosított 85/511/EGK irányelvben meghatározottakon kívüli kiegészítő nemzeti intézkedések meghozatalára vonatkozóan?"

10. Mind A. Tempelman, mind a Van Schaijk házaspár, a Bizottság, valamint Hollandia, Görögország, Írország, Olaszország és az Egyesült Királyság kormánya írásbeli észrevételeket intézett a Bírósághoz. A 2004. szeptember 29-i tárgyaláson a Bíróság meghallgatta a Van Schaijk házaspár, a Bizottság, valamint Görögország, Hollandia, Írország és az Egyesült Királyság kormánya szóbeli előterjesztését.

III — Vizsgálat

11. Előzetes döntéshozatalra utaló végzésében a College van Beroep megjegyzi, hogy a kérdéseire adott válaszok attól függnek, hogyan értjük a 90/425 irányelv 10. cikkét. A College van Beroep szerint az ügy nem egészen egyértelmű, és befolyással bírhat a 85/511 irányelv értelmezésére. Következésképpen először megpróbálom tisztázni a 85/511 irányelv és a 90/425 irányelv (különösen ennek 10. cikke) között fennálló viszonyt. Ezt követően rátérek a kérdést előterjesztő bíróság egyes kérdéseire.

A — *A 90/425 és a 85/511 irányelv közötti viszony*

12. A 90/425 és a 85/511 irányelv céljai megegyeznek. Mindkét irányelv az állategészségügy ellenőrzésére irányul az állatok és mezőgazdasági termékek szabad mozgására figyelemmel. A 90/425 irányelvet és a 85/511 irányelvet módosító 90/423 irányelvet egy napon, az EK-Szerződés 43. cikke (jelenleg, módosítást követően, 37. cikk) alapján fogadták el.

13. Tekintettel az egységes piac megteremtésére, a 90/425 irányelv azt tűzi ki célul, hogy az állat-egészségügyi ellenőrzéseket csak a feladási helyen, ne pedig a határokon bonyolítsák le, e cél pedig csak az állategészségügyi követelményrendszerek harmonizációja révén érhető el.[7] Jelentős állategészségügyi vagy közegészségügyi veszélyt jelentő betegség jelentkezése esetére a 90/425 irányelv 10. cikke a továbbterjedés megakadályozására óvintézkedéseket ír elő. A 10. cikk (1) bekezdése szerint az érintett tagállam haladéktalanul óvintézkedéseket és ideiglenes védőintézkedéseket léptet(het) életbe. A 10. cikk (4) bekezdése értelmében a Bizottságnak sürgősen el kell fogadnia a végleges intézkedéseket, jelen esetben ez a 2001/246 határozat.

14. A rendeltetési hely szerinti és a tranzittagállamok a 10. cikk alapján érvényesíthetik a közösségi szabályozás által meghatározott óvintézkedéseket. Jelentős állat-egészségügyi vagy közegészségügyi kockázat esetén az e cikk (4) bekezdése alapján meghozandó bizottsági intézkedésekig ideiglenes védőintézkedéseket léptethetnek életbe. A Bíróság a Bizottság kontra Portugália ügyben 1993. május 26-án hozott ítéletében egyértelművé tette, hogy mihelyt a Bizottság meghozta a 10. cikk (4) bekezdése szerinti határozatát, a rendeltetési hely szerinti tagállamok nem hozhatnak más intézkedést a határozatban kifejezetten megállapítottakon kívül.[8]

15. A 10. cikk (1) bekezdésének második albekezdése a feladó tagállamokra vonatkozik. E rendelkezés alapján „a feladó tagállam haladéktalanul életbe lépteti a közösségi szabályozás által előírt ellenőrzési és óvintézkedéseket, (...) vagy más megfelelő intézkedéseket alkalmaz."

16. A Van Schaijk házaspár és a holland kormány homlokegyenest ellenkezően értelmezik a „vagy" szó jelentését ebben a mondatban. Mindkét értelmezés annak eldöntésére irányul, hogy vajon az állatbe-

7 — Lásd az irányelv preambulumát.

8 — A C-52/92. sz. ügy (EBHT 1993., I-2961. o.) 19. pontja. Lásd még a C-304/88. sz., Bizottság kontra Belgium ügy (EBHT 1990., I-2801. o.) 19. pontját.

tegségek elleni védekezés közösségi szabályait kiegészítve cselekedhetnek-e a tagállamok önállóan, és következésképpen hogyan hat ez ki a 85/511 irányelv értelmezésére a College van Beroep által feltett kérdésekre tekintettel.

17. A Van Schaijk házaspár szerint a „vagy" szó használatából az következik, hogy ha már létezik közösségi szabály, nincs lehetőség kiegészítő tagállami aktusra.

18. A holland kormány szerint a „vagy" szót „és"-ként kell értelmezni; a rendelkezést úgy kell értelmezni, mint amely mindig lehetőséget biztosít a tagállamoknak, hogy intézkedéseket fogadjanak el a mindenkori közösségi szabályok által meghatározottakon kívül. A holland kormány az irányelv német nyelvi változatára hivatkozik, amelyben a „vagy" szó helyett a „sowie" (valamint) szerepel.

19. Egyik értelmezés sem teljesen meggyőző a 90/425 irányelv céljára tekintettel. Nem tartom valószínűnek, hogy az irányelv 10. cikkének (1) bekezdése teljes mértékben rendezni kívánja azt a kérdést, hogy kimerítő jellegűnek tekintendő-e az állatbetegségek elleni védekezésre vonatkozó valamennyi, előzetes és utólagos közösségi szabály. Ezenkívül ha látható eltérés mutatkozik két nyelvi változat rendelkezésének szövege között, célszerű anélkül megoldani a problémát, hogy bármely érintett szöveget előnyben részesítenénk.[9]

20. Úgy vélem, hogy a vizsgált bekezdés azt hivatott kifejezni, hogy a tényállásra alkalmazható közösségi szabály hiányában, vagy ha, és amennyiben az adott közösségi szabályok nem kimerítő jellegűek, a feladó tagállamnak végre kell hajtania az általa megfelelőnek tartott intézkedéseket. Természetesen közösségi szabályokat határozhat meg például a 10. cikk (4) bekezdés alapján hozott bizottsági határozat, vonatkozó irányelv, vagy több közösségi jogi eszköz együttesen. A 10. cikk (1) bekezdés alapján arra lehet következtetni, hogy a tagállamok kötelesek minden más megfelelő intézkedés megtételére, de ez a vélelem csak arra az esetre vonatkozik, amikor a közösségi szabályok nem kimerítő jellegűek. Ennek fényében a vizsgált bekezdés két szempont újbóli megerősítésére irányul. Egyfelől arra, hogy az irányelv céljai elérésére a vonatkozó közösségi szabályokat kell alkalmazni. Másfelől pedig arra, hogy a tagállamoknak viszont más, általuk megfelelőnek tartott intézkedéseket kell elfogadniuk[10]. A második szem-

9 — A 80/76. sz. Kerry Milk-ügy (EBHT 1977., 425. o.) 11. pontja.

10 — A 10. cikk (1) bekezdése második albekezdésében a „shall" („életbe lépteti") kifejezést úgy kell értelmezni, mint amely azt a kötelezettséget rója a tagállamokra, hogy a betegség elleni küzdelemben valamennyi szükséges intézkedést megtegyék; mindamellett mérlegelési jogkörük van annak megállapítására, mely intézkedéseket ítélik „megfelelőnek".

pont azon a feltételezésen alapul, hogy közösségi szabály nem létezik, vagy nem kimerítő jellegű, és hogy a közösségi ellenőrző intézkedések kiegészítésére nemzeti intézkedéseket kell hozni.

21. A tényállás időpontjában a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésre irányuló közösségi intézkedéseket a 85/511 irányelv határozta meg. Következésképpen, a ragadós száj- és körömfájás 2001. évi jelentkezése szükségessé tette a 90/425 irányelv 10. cikke szerinti mechanizmus alkalmazását, valamint a 85/511 irányelvben meghatározott védelmi intézkedések végrehajtását.

22. Következésképpen meg kell vizsgálni a 85/511 irányelvet, hogy megállapíthassuk azt, vajon megakadályozza-e a közösségi jog a tagállamokat abban, hogy kiegészítő védelmi intézkedéseket hozzanak. Mint a kérdést előterjesztő bíróság felismerte, a kérdés itt az, hogy amennyiben nem hatalmazza fel a tagállamokat, vajon megakadályozza-e az irányelv őket abban, hogy olyan kiegészítő intézkedéseket hozzanak, mint Hollandia hozott A. Tempelman és a Van Schaijk házaspár esetében.

B — *Előírja-e a 85/511 irányelv a megelőzési célú levágást?*

23. A College van Beroep előzetes döntésre utaló végzésében úgy ítéli meg, hogy a 85/511 irányelv csak azon, fertőzésre fogékony fajba tartozó állat leölését írja elő, amely olyan gazdaságban található, ahol igazoltan egy vagy több, a 2. cikk c) pontja értelmében vett fertőzött állat fordul elő. [11]

24. A holland kormány érvelése szerint viszont a kontaminációra gyanús állatok levágására irányuló kötelezettség levezethető a 85/511 irányelv 5. cikkéből. Ez az 5. cikk (4) bekezdéséből következik, amely szerint „az (1) bekezdésben meghatározott intézkedéseket az illetékes hatóság kiterjesztheti a szomszédos gazdaságokra, ha fekvésük (...) következtében fennáll a fertőzés veszélye." Az (1) bekezdés a laboratóriumi vizsgálatokhoz szükséges megfelelő minták levételére vonatkozik. A holland kormány szerint azonban tévesen történt hivatkozás az 5. cikk (1) bekezdésére, és ehelyett az 5. cikk (2) bekezdésére való hivatkozásként kell olvasni, amely az állatok leölésére és megsemmisítésére irányuló intézkedésekre vonatkozik. A holland kormány előadja, hogy más olvasatnak nem lenne értelme, mivel az irányelv 4. cikk (2) bekezdése már előírja a kontaminációra gyanús szomszédos gazdaságokon történő mintavételt. Érvelése alátámasztásául párhuzamot von a 85/511 irány-

11 — Lásd fent a 4. pontot.

elv és számos más állat-egészségügyi irányelv között [12], és a Jippes-ítélet 124. bekezdésére hivatkozik, ahol a Bíróság megállapította: „a 85/511 irányelv 5. cikke alapján megelőzési célból le kell ölni az olyan gazdaságokban található állatokat, ahol egy vagy több állatot fertőzöttnek találtak, valamint a szomszédos gazdaság kontaminációra gyanús állatait." [13] A jelen ügyekben e Bíróság előtt tartott tárgyaláson a Bizottság jelezte, hogy véleménye szerint is tévedésből hivatkozik az irányelv 5. cikk (4) bekezdése az (1) bekezdésre.

25. Először is megjegyzendő, hogy az 5. cikk (1) bekezdésében az (1) bekezdésre történő hivatkozás a 85/511 irányelv valamennyi nyelvi változatában azonos. [14]

26. Ezenkívül a Bíróság a Met-Trans és Sagpol ítéletben megerősítette, hogy a Bíróság nem veheti át a közösségi jogalkotás feladatát, és nem értelmezhet egy rendelkezést annak egyértelmű szövegével ellentétesen. [15] A Bíróság továbbá a 345/85. sz., Dánia kontra Bizottság ügyben hozott ítéletében megállapította, hogy „a közösségi jogszabályoknak egyértelműcknek, alkalmazásuknak pedig a címzettek számára kiszámíthatónak kell lenniük." [16]

27. Még ha igaz is az az állítás, hogy az (1) bekezdésre történő hivatkozás feleslegessé teszi az 5. cikk (4) bekezdését, akkor sem a Bíróság feladata egy lényegében egyértelmű kereszthivatkozást egy másik bekezdésre való hivatkozással helyettesíteni. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az 5. cikk (1) bekezdése a fertőzött állatokra vonatkozóan megismétli a 4. cikk (1) bekezdése fertőzöttségre vagy kontaminációra gyanús állatokra vonatkozó előírását; az 5. cikk (4) bekezdése is hasonló, ismétlő rendelkezésnek olvasható, mivel megerősíti, hogy a 4. cikk (2) bekezdésében foglaltak a fertőzöttnek talált állatok esetére is vonatkoznak.

28. Úgy tűnik, hogy a Bíróságnak a Jippes-ügyben tett megállapítása valóban ellentmond az 5. cikk szövegének. Mindenekelőtt azonban, ez az állítás csak az olyan gazdasá-

12 — Az afrikai lópestis elleni küzdelemre irányuló ellenőrzési szabályok és intézkedések meghatározásáról szóló, 1992. április 29-i 92/35/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 157., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 12. kötet, 294. o.); a madárinfluenza (klasszikus baromfipestis) elleni védekezésre irányuló közösségi intézkedések bevezetéséről szóló, 1992. május 19-i 92/40/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 167., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 12. kötet, 306. o.); a Newcastle-betegség (baromfipestis) elleni védekezésre irányuló közösségi intézkedések bevezetéséről szóló, 1992. július 14-i 92/66/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 260., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 13. kötet, 83. o.) ; az egyes állatbetegségek elleni védekezésre irányuló általános közösségi intézkedések, valamint a sertések hólyagos betegségére vonatkozó külön intézkedések bevezetéséről szóló, 1992. december 17-i 92/119/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 62., 69. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 14. kötet, 71. o.); a kéknyelvbetegség elleni védekezésre és felszámolására vonatkozó külön rendelkezések megállapításáról szóló, 2000. november 20-i 2000/75/EK tanácsi irányelv (HL 2000. L 327., 74. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 31. kötet, 87. o.); a klasszikus sertéspestis elleni védekezésre irányuló közösségi intézkedésekről szóló, 2001. október 23-i 2001/89/EK tanácsi irányelv (HL 2001. L 316., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 34. kötet, 234. o.); az afrikai sertéspestis elleni védekezésre vonatkozó külön rendelkezések megállapításáról, valamint a fertőző sertésbénulás (Teschen-betegség) és az afrikai sertéspestis tekintetében a 92/199/EK irányelv módosításáról szóló, 2002. június 27-i 2002/60/EK tanácsi irányelv (HL 2002. L 192., 27. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 36. kötet, 252. o.).

13 — A C-189/01. sz. ügy (EBHT 2001., I-5689. o.).

14 — A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a közösségi jogi rendelkezések értelmezésébe beletartozik a különböző nyelvi változatok összehasonlítása: a 284/81. sz. CILFIT-ügy (EBHT 1982., 3415. o.) 18. pontja, a C-72/95. sz. Kraaijeveld-ügy (EBHT 1996., I-5403. o.,) 28. pontja, a C-36/98. sz., Spanyolország kontra Tanács ügy (EBHT 2001., I-779. o.) 47. pontja.

15 — A C-310/98. sz. és C-406/98. sz. egyesített ügyek (EBHT 2000., I-1797. o.). 32. pontja.

16 — EBHT 1987., 5225. o. Lásd még a C-209/96. sz., Egyesült Királyság kontra Bizottság ügy (EBHT 1998., I-5655. o.) 35. pontját.

gokra vonatkozik, amelyek szomszédságában lévő gazdaságban egy vagy több állatot *fertőzöttnek találtak*. Legalábbis a Van Schaijk házaspár esetében nem állt fenn ez a helyzet. Ennek a gazdaságnak az állatait azért vágták le megelőzési célból, mert a szomszédos gazdaság *kontaminációra gyanús* volt.

29. Ezen túlmenően, érdemes felidézni, hogy a Jippes-ítéletben foglalt állítás annak a szöveghelynek a része, amely a 2001/246 bizottsági határozat jogalapjára vonatkozik. A Bíróság a Jippes-ügyben hozott ítélete 127. bekezdésében úgy ítélte meg, hogy a közösségi jog megfelelő jogalapot biztosít e határozat elfogadására. Véleményem szerint ez a következtetés egyszerűen levonható két, a Bíróság által hivatkozott rendelkezésből: a 85/511 irányelv 13. cikkének (3) bekezdéséből és a 90/425 irányelv 10. cikkének (4) bekezdéséből; mindkét rendelkezés a Bizottság által a ragadós száj- és körömfájás jelentkezésekor meghozandó határozatokra vonatkozik. Nem érinti és nem támasztja alá ezt a következtetést a 85/511 irányelv 5. cikkének a szövege, amelyre a Bíróság szintén hivatkozott, és amely viszont a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezést elősegítő tagállami intézkedésekre vonatkozik.

30. Véleményem szerint a College van Beroep helyesen állapította meg, hogy a 85/511 irányelv nem írja elő a ragadós száj- és körömfájás fertőzöttségre vagy kontaminációjára gyanús állatok megelőzési célú levágását.

C — Kizárja-e a 85/511 irányelv a megelőzési célú levágást?

31. A kérdést előterjesztő bíróság második kérdése arra irányul, vajon megengedi-e a 85/511 irányelv a tagállamoknak, hogy kiegészítő intézkedéseket tegyenek a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésre. A kérdést előterjesztő bíróságnak adott válaszhoz azt kell mérlegelni, hogy kimerítő jellegű volt-e a Közösségben jelentkező ragadós száj- és körömfájás leküzdésére irányuló közösségi jogi szabályozás a tényállás időpontjában, mert ez kizárja a további nemzeti intézkedést.

32. A 85/511 irányelv nem engedi meg kifejezetten a tagállamoknak, hogy az irányelvben meghatározottaknál szigorúbb intézkedést hozzanak. Mindazonáltal közvetve ki lehet következtetni ezt a hatáskört; az állandó ítélkezési gyakorlat szerint figyelembe kell venni az irányelv szövegét, célját és szerkezetét. [17]

33. E tekintetben mind Hollandia, mind Görögország, Írország, Olaszország és az Egyesült Királyság kormánya úgy véli, hogy az irányelvnek a ragadós száj- és körömfájás azonnali és hatékony leküzdésére irányuló

17 — Lásd pl. a C-128/94. sz. Hönig-ügy (EBHT 1995., I-3389.) 9. pontját; a C-1/96. sz. World Farming-ügy (EBHT 1998., I-1251. o.) 49. pontját; valamint a C-52/00. sz., Bizottság kontra Franciaország ügy (EBHT 2002., I-3827. o.) 16. pontját.

céljából következően a tagállamok bizonyos mozgástérrel bírnak a megelőzési célú levágás és más hasonló intézkedés megtételére. A Bizottság lényegében támogatja ezt az érvet, és hangsúlyozza, hogy a 90/423 irányelv kifejezésre juttatta a választást a vakcinálás és a kiirtás módszere között, de nem érintett hátrányosan más, a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésre irányuló intézkedést.

34. A. Tempelman és a Van Schaijk házaspár számos érvet terjesztett elő annak alátámasztására, hogy a 85/511 irányelv szabályai kimerítő jellegűek. Először is, rámutatnak az irányelv 1. cikkének a 90/423 irányelvvel véghezvitt módosítását megelőző és azt követő szövege közötti különbségre. Megjegyzik, hogy a módosítás előtt ez a cikk kifejezetten kimondta, hogy ezen irányelv a Közösségben alkalmazandó minimális ellenőrző intézkedéseket határozza meg; a módosítás elhagyta a „minimális" szót. Ezen túlmenően A. Tempelman és a Van Schaijk házaspár a 90/423 irányelv preambulumára hivatkozik, különösen arra a részére, miszerint „alapvető, hogy egységes politika valósuljon meg a Közösségen belül".

35. Nem tartom meggyőzőnek ezeket az érveket. A 85/511 irányelv 1. cikke a 90/423 irányelvvel történt módosítást megelőzően a következőket írta elő: „Ezen irányelv (...) a ragadós száj- és körömfájás fertőzés megjelenésekor — a vírus típusától függetlenül — a Közösségben alkalmazandó minimális ellenőrző intézkedéseket határozza meg. Ezen irányelv nem érinti a tagállamok profilaktikus vakcinázási politikáját." A 85/511 irányelvet azért módosították, hogy bevezessék a vakcinázás elhagyását a Közösség egészében, valamint a vészhelyzetben alkalmazott sürgősségi vakcinázás részletes szabályait és feltételeit. [18] A módosító 90/423 irányelv kifejezetten elutasítja a profilaktikus vakcinázási politikát, és a vakcinázás egységes elhagyását írja elő a Közösség egészére, egyúttal a fertőzött állatok teljes leölésére és kiirtására („stamping out") irányuló gyakorlat követését. [19] A 85/511 irányelv 1. cikke módosult, és a „minimális" intézkedésekre, valamint a tagállamok vakcinázási politikájára tett utalás kimaradt. Mint arra a holland kormány a Bíróság elé terjesztett beadványában rámutat, az 1. cikk módosítását alapvetően a vakcinázás elhagyásának közösségi bevezetésére figyelemmel kell értelmezni. A 90/423 irányelvvel módosított 85/511 irányelv úgy értendő, mint amely a mezőgazdasági termékek belső piacának megteremtésére törekszik, és amelyhez — mint ez a 90/423 irányelv preambulumában kifejezésre jut — alapvetőnek ítélték meg az egységes vakcinázási politikát. Mint a Gazdasági és Szociális Bizottság a 85/511 irányelv módosítási javaslatához fűzött véleményében megjegyezte, a különböző nemzeti vakcinázási politikák meglévő rendszerét nem lehet fenntartani az élőállatkereskedelem liberalizálása mellett. [20] Az 1. cikk módosításából és a 90/423 irányelv preambulumából nem

18 — Lásd a 85/511 irányelv 13. cikkét.
19 — A 90/423 irányelv preambuluma.
20 — HL 1990. C 62., 44. o.

lehet arra következtetni, hogy a 85/511 irányelv kizárná azokat az intézkedéseket, amelyek nem sértik a vakcinázás elhagyásának közösségi elvét. [21]

36. A. Tempelman és a Van Schaijk házaspár kiemelik, hogy a 85/511 irányelv számos, egyedi helyzetre alkalmazandó részletes intézkedést biztosít. Rámutatnak például a 4. cikkre, amely a levágáson kívül más, részletes intézkedéseket állapít meg a gyanús állatokra vonatkozóan; az 5. cikkre, amely a fertőzött állatokra levágást és más intézkedést ír elő; valamint a 6. cikkre, amely eltérést enged bizonyos esetekben az 5. cikkben foglaltaktól.

37. E tekintetben először is hangsúlyozni kell, hogy pusztán az a tény, hogy az irányelv nem rendelkezik a kontaminációra gyanús állatok levágásáról, még nem jelenti azt automatikusan, hogy ki is zárja ezt az intézkedést. Erre figyelemmel nem gondolom, hogy a 85/511 irányelv részletezettsége alátámasztaná azt az *a contrario* következtetést, hogy nincs lehetőség kiegészítő intézkedésekre. Ezzel ellentétesen érvelni csak ellenkező értékelést követően lehet. [22] A jelen összefüggésben ez az eset nem áll fenn.

38. Először, mint azt már korábban megállapítottam, a 90/425 irányelv 10. cikkének (1) bekezdése részben azon a feltételezésen alapul, hogy az állatbetegségek elleni védekezés közösségi szabályai nem kimerítő jellegűek. [23]

39. Másodszor, az EK 249. cikk szerint az irányelv „a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyja", amely elvben mozgásteret jelent a tagállamok számára. A 85/511 irányelv a ragadós száj- és körömfájás hatékony leküzdését tűzi ki célul, a vakcinázás elhagyásának elve mellett. Ez azt jelenti, hogy bizonyos, a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésre irányuló intézkedést előírnak, míg más intézkedések kifejezetten tilosak. Ez azonban nem zárja ki más védelmi intézkedések elfogadását, amennyiben azok nem ütköznek az irányelv céljába és rendelkezéseibe — különösen pedig a vakcinázás egységes elhagyásának elvébe. A 85/511 irányelv által célul tűzött eredményekre tekintettel úgy tűnik számomra, hogy ha a közösségi jogalkotás tiltani kívánta volna az olyan, a ragadós száj- és körömfájás leküzdésére irányuló intézkedéseket, mint amilyenekről szó van, erről kifejezetten rendelkezett volna. [24]

21 — A 85/511 irányelv szövege néhány helyen egyértelműen minimumszabályokat állít fel. A 9. cikk „legalább 3 km sugarú" védőkörzetet és „legalább 10 km sugarú" megfigyelési körzetet ír elő; az 5. cikk alapján az állatokat „legkorábban (...) a 21. napon" lehet újra bevinni a fertőtlenített gazdaságba.

22 — Lásd még a Bíróság 9/56. sz., Meroni kontra Főhatóság ügyben hozott ítéletének (EBHT 1957–1958., 133. o.) 140. pontját.

23 — Lásd fent a 20. pontban.

24 — A C-376/90. sz., Bizottság kontra Belgium ügy (EBHT 1992., I-6153. o.) 27. pontja.

40. Végül, a 85/511 irányelvet hatályon kívül helyező 2003/85/EK irányelv a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezés jóval kiterjedtebb és részletesebb rendszerét határozza meg — ideértve a megelőző jellegű betegségfelszámolási programot is —, mégis megengedi a tagállamoknak, hogy ennél szigorúbban lépjenek fel. [25]

41. A Van Schaijk házaspár szerint számításba kell venni, hogy a közösségi felfogás szerint az állatok levágása nem kívánatos, mint ahogy ezt a 2001-es ragadós száj- és körömfájás hatására elfogadott 2003/85 irányelv is megerősítette. [26]

42. Feltétlenül egyet kell érteni azzal a nézettel, hogy az állatállomány fennmaradásának és egészségének védelme különös odafigyelést érdemel. Mindazonáltal a Van Schaijk házaspár érve, miszerint az általános közösségi felfogás szerint az állatok levágása nem kívánatos, még nem enged arra következtetni, hogy a 85/511 irányelv nem engedi meg a megelőzési célú levágást. Valójában a Van Schaijk házaspár által hivatkozott 2003/85 irányelv és más, állatbetegségek elleni védekezésről szóló irányelv [27] is rendelkezik a megelőző jellegű betegségfelszámolási programról. [28]

43. Ennélfogva azon a véleményen vagyok, hogy a 85/511 irányelv nem zárja ki, hogy a tagállamok a ragadós száj- és körömfájás ellen olyan kiegészítő védelmi intézkedéseket hozzanak, mint amilyen a ragadós száj- és körömfájás kontaminációjára gyanús állatok megelőzési célú levágása.

D — *A kiegészítő védelmi intézkedések elfogadására irányuló tagállami jogkör korlátai*

44. A College van Beroep harmadik kérdése a 85/511/EGK irányelvben meghatározottakon kívüli, ragadós száj- és körömfájás elleni védelmi intézkedések tagállamok általi meghozatalára vonatkozó közösségi jogi korlátokra irányul.

45. Mint korábban megállapítottam, a 85/511 irányelvet a 90/425 irányelv 10. cikké-

25 — Lásd a 2003/85 irányelv 1. cikk (1) bekezdés a) pontját és az 1. cikk (2) bekezdését.

26 — A ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésre irányuló közösségi intézkedésekről, valamint a 85/511/EGK irányelv és a 89/531/EGK és a 91/665/EGK határozat hatályon kívül helyezéséről, és a 92/46/EGK irányelv módosításáról szóló, 2003. szeptember 29-i 2003/85/EK tanácsi irányelv (HL 2003. L 306., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 41. kötet, 5. o.).

27 — A 2003/85 irányelv 8. cikke.

28 — Lásd pl. a 92/40 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a) pontját és (2) bekezdését és a 66/92 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a) pontját és (2) bekezdését.

ben megállapított eljárással összefüggésben kell megvizsgálni, amely azt hivatott biztosítani, hogy a tagállamok ne fogadjanak el és ne tartsanak fenn egyoldalúan a Közösségen belüli kereskedelmet akadályozó megelőző intézkedéseket. A Bizottság kontra Portugália ítéletből következően a tagállamok nem foganatosíthatnak a ragadós száj- és körömfájás elleni óvintézkedést a 90/425 irányelv 10. cikkében meghatározott rendszeren kívül. [29] Következésképpen az ilyen nemzeti intézkedést az e rendelkezésben megállapított követelményekkel összhangban kell elfogadni. [30] Ez azt jelenti, hogy a tagállamoknak haladéktalanul jelenteniük kell a Bizottságnak és a többi tagállamnak, ahogy ezt a 90/425 irányelv 10. cikk (1) bekezdése megköveteli. A Bizottság és a tagállam a védelmi intézkedések elfogadásakor — az EK 10. cikk alapjául szolgáló tényleges együttműködési kötelezettségből eredően — kötelesek jóhiszeműen együttműködni. [31]

46. Ezen túlmenően immár az állandó ítélkezési gyakorlat része, hogy a közösségi jog hatálya alá tartozó nemzeti intézkedéseknek összhangban kell állniuk a közösségi jogi alapelvekkel, például az arányosság elvével. [32] Ezen elv alapján a tagállami intézkedéseknek a törvényes célok elérése érdekében megfelelőnek és szükségesnek kell lenniük; ha több megfelelő intézkedés közül lehet választani, a legkevésbé súlyoshoz kell folyamodni, és az okozott hátrányok nem lehetnek aránytalanok a követendő célhoz képest. [33]

47. Mint azt a Van Schaijk házaspár a meghallgatáson megállapította, a közösségi jog általános alapelvei körébe az alapvető jogok, így a tulajdonhoz való jog is beletartoznak. [34] Erre tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság feladata megvizsgálni, hogy — a követendő célra tekintettel — a ragadós száj- és körömfájás elleni kiegészítő nemzeti védelmi intézkedések nem jelentenek-e aránytalan és elfogadhatatlan, a tulajdonhoz való jog lényegét sértő korlátozást. [35]

29 — Az előbbiekben már hivatkozott C-52/92. sz. ügy 19. pontja. Lásd még Tesauro főtanácsnok ebben az ügyben tett indítványának 8. és 9. pontját. A Bíróság a C-241/01. sz. National Farmers' Union ügyben (EBHT 2002., I-9079. o.) is megállapította, hogy „a jogközösséget jelentő Európai Közösségben a tagállamok kötelesek eleget tenni a Szerződés rendelkezéseinek, és kötelesek különösen a Szerződés és a vonatkozó jogszabályok által megállapított eljárások keretein belül eljárni."

30 — A rendeltetési tagállam által elfogadott ideiglenes védelmi intézkedésekre vonatkozóan lásd a C-220/01. sz. Lennox-ügyet (EBHT 2003., 7091. o., 68–76. pont).

31 — Lásd analógiával a fent hivatkozott National Farmers' Union ügy 60. pontját és a C-428/99. sz. Van den Bor-ügyet (EBHT 2002., I-127. o., 47. pont).

32 — A fent hivatkozott Lennox-ügy 76. pontja. Lásd továbbá a C-180/96. sz., Egyesült Királyság kontra Bizottság ügy (EBHT 1998., I-2265. o.) 96. pontját, és a C-331/88. sz. Fedesa és mások ügy (EBHT 1990., I-4023. o.) 13. pontját. Meg kell jegyezni, hogy a jelen összefüggésben Hollandia a többek között a 90/425 irányelv 10. cikke (1) bekezdését végrehajtó közösségi rendelkezés által számára megállapított mérlegelési jogkört gyakorolta. Lásd a fenti 20. pontot, különösen a 10. lábjegyzetet. A C-2/92. sz. Bostock-ügy (EBHT 1994., I-955. o.) 16. pontja; a C-292/97. sz. Karlsson-ügy (EBHT 2000., I-2737. o.) 37. pontja.

33 — Fedesa és mások, l. a fent hivatkozott ítélet 13. pontját.

34 — Lásd pl. a 44/79. sz. Hauer-ügy (EBHT 1979., 3727. o.) 15. és 17. pontját, valamint a C-20/00. sz. és C-64/00. sz. Booker Aquaculture and Hydro Seafood ügy (EBHT 2003., I-7411. o.,) 65. és 67. pontját.

35 — A fent hivatkozott Booker-ügy 79. és 88. pontja.

IV — Végkövetkeztetések

48. Fentiek alapján a College van Beroep előzetes döntéshozatalra utalt kérdéseire a következő választ indítványozom:

1) A ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésre irányuló közösségi intézkedések bevezetéséről szóló, 1985. november 18-i 85/511/EGK irányelv nem rendelkezik a fertőzöttségre vagy kontaminációra gyanús állatok levágásáról.

2) A 85/511/EGK irányelv nem akadályozza meg a tagállamokat abban, hogy olyan kiegészítő intézkedéseket tegyenek a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésre, mint amilyen a kontaminációra gyanús állatok levágása.

3) A ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésre irányuló, a 85/511 irányelvben foglaltakon kívüli tagállami intézkedéseket az egyes élő állatok és állati termékek Közösségen belüli kereskedelmében a belső piac megvalósításának céljával alkalmazandó állat-egészségügyi és tenyésztéstechnikai ellenőrzésekről szóló, 1990. június 26-i 90/425/EGK irányelv 10. cikkében foglalt követelményekkel összhangban kell elfogadni, tényleges együttműködésben a Bizottsággal, és ezeknek az intézkedéseknek összhangban kell állniuk a közösségi jog általános alapelveivel, így az arányosság elvével és a tulajdonhoz való joggal.